

5/2022

Momentti

Sisältö

LAINSÄÄDÄNTÖKATSAUS

Vahvistetut lait	2
Hallituksen esitykset.....	3
Valtioneuvoston asetukset	6

OIKEUSTAPAUKSET

Korkein oikeus	6
Korkein hallinto-oikeus.....	6
KKO:n valitusluvut.....	16

VAHVISTETUT LAIT

Vanhemmuuslaki ja siihen liittyvät lait (775–784/2022)

HE 132/2021
LaVM 9/2022

Lait tulevat voimaan 1.1.2023.

Säädettiin uusi vanhemmuuslaki ja muutettiin hedelmöityshoidoista annettua lakia. Isyyslaki ja äitiyslaki kumottiin. Lisäksi lapsen huollostta ja tapaamisoikeudesta annettuun lakiin, lapsen elatuksesta annettuun lakiin, rekisteröidystä parisuhteesta annettuun lakiin, oikeusgeneettisestä isyystutkimuksesta annettuun lakiin, kansalaisuuslakiin, elatustukilakiin, sosiaalihuoltolakiin ja sosiaalihuollon asiakasasiakirjoista annettuun lakiin tehtiin vanhemmuuslain säätämisestä aiheutuvia välttämättömiä muutoksia.

Äitiys- ja isyyslakien sääntely yhdistettiin vanhemmuuslaiksi ja samalla tehtiin lakien soveltamiskäytännössä ilmenneet tarpeelliset tarkistukset. Äitiys- ja isyyslakien yhdenmukainen sääntely on luontevaa, sillä äitiyden ja isyyden vahvistamiseen liittyy monia yhteisiä kysymyksiä. Yhtenäiset säännökset edistävät lasten oikeuksien toteutumista yhdenvertaisesti perhemuodosta riippumatta ja helpottavat perheiden asiointia samoin kuin lakeja soveltavia viranomaisiakin. Koska molemmat lait ovat olleet voimassa vasta hyvin lyhyen aikaa, tarvetta periaatteelliseen uudelleentarkasteluun ei katsottu olevan. Säännökset pyrittiin kirjoittamaan sukupuolineutraaliin muotoon siten, että niissä viitataan nais- tai miessukupuoleen vain siltä osin kuin se on välttämätöntä. Sukupuolta koskevat viitaukset on pääosin korvattu muilla termeillä. Poikkeuksena ovat aviomiestä ja naisparia kuvaavat termit, joihin liittyy oikeudellisesti merkittäviä vaikutuksia. Äitiyden ja isyyden määritelmiä sekä eräitä muita

keskeisiä säännöksiä lukuun ottamatta myös äitiyttä ja isyyttä koskevat termit on korvattu sukupuolineutraalilla vanhempi-termillä niissä tilanteissa, joissa se on ollut mahdollista sääntelyn täsmällisyysvaatimuksesta luopumatta ja vain siltä osin kuin sama sääntely ulottuu sekä isyyden että äitiyden sääntelyyn.

Uuden vanhemmuuslain säätämisen myötä luovuttiin säännöksestä, jonka mukaan vanhemmuuden voi vahvistaa aikaisintaan 30 päivän kuluttua lapsen syntymästä, jos vanhemmuus on tunnustettu ennen lapsen syntymää. Lisäksi tehtiin pieniä muutoksia ja tarkennuksia vanhemmuuden selvittämisen käyttöalaa, selvittämisen keskeyttämistä, lapsen kuulemista sekä vanhemmuuden vahvistamista ja kumoamista koskeviin säännöksiin.

Hedelmöityshoidoista annettua lakia muutettiin siten, että naispareille annetaan mahdollisuus valita hedelmöityshoitojen yhteydessä alkion muodostamiseen myös sellaisia siittiöitä, joiden luovuttaja on suostunut isyyden vahvistamiseen. Siittiöiden valinnasta riippuu, vahvistetaanko naisparille syntyvän lapsen toiseksi vanhemmaksi siittiöt luovuttanut isä vai toinen äiti.

Schengenin tietojärjestelmän käyttöä koskevia asetuksia täydentävä lainsäädäntö (818–821/2022)

HE 35/2021
HaVM 14/2022

Lait tulevat voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti, kun Schengenin tietojärjestelmän käyttöä koskevien Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten mukainen tietojärjestelmä otetaan komission päätöksellä käyttöön.

Muutettiin henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annettua la-

kia, henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa annettua lakia, henkilötietojen käsittelystä Tullissa annettua lakia sekä ulkomaalaislakia. Mainittuihin lakeihin lisättiin kansallinen sääntely, joka on tarpeen Schengenin tietojärjestelmän käyttöä koskevien Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten täydentämiseksi poliisin, Rajavartiolaitoksen ja Tullin toimialoilla. Lisäksi muutettiin eräitä muita kansainväliseen tiedonvaihtoon liittyviä säännöksiä. Niissä säädettiin tietojen saamisesta Euroopan unionin yhteisistä tietojärjestelmistä terrorismirikosten ja vakavien rikosten ennalta estämiseksi, paljastamiseksi ja selvittämiseksi sekä henkilötietojen luovuttamisesta Euroopan unionin yhteisiin tietojärjestelmiin.

Schengenin tietojärjestelmää koskevien asetusten tavoitteena on tehostaa terrorismin ja vakavan rikollisuuden torjuntaa, varmistaa turvallisuuden korkea taso kaikkialla EU:ssa sekä edistää muutto liikkeen hallintaa. Jäsenmaiden on jatkossa luotava kuulutuksia terrorismista ja jaettava tietoa terroriteoista muiden maiden kanssa. Järjestelmään lisätään ennaltaehkäiseviä kuulutuksia koskien lapsia, joita uhkaa väkivalta, pakkoavioliitto tai vanhemman sieppaus ja muita haavoittuvassa asemassa olevia henkilöitä, joita on suojelun vuoksi estettävä matkustamasta. Järjestelmään lisätään myös kuulutuksia, joilla pyritään tunnistamaan tuntemattomia epäiltyjä tai etsintäkuulutettuja henkilöitä muun muassa biometrisen tunnistuksen avulla sekä kuulutukset tiedustelutarkastuksia varten, jotka ovat salaisen tarkkailun ja pidätysten välimuoto ja mahdollistavat henkilöiden haastattelut. Erityisesti rajavalvontamennettelyjen johdonmukaisuuden varmistamiseksi asetuksiin sisältyy mahdollisuus käyttää tunnistamisessa laillisissa rajanylityspaikoissa

kasvokuvia. Samoin mahdollistetaan DNA-tunnisteen käyttö, joka helpottaa kadonneiden henkilöiden tunnistamista tapauksissa, joissa sormenjälkitietoja, valokuvia tai kasvokuvia ei ole saatavilla. Tietosuojasääntöjä vahvistetaan lisäämällä tietosuojaviranomaisten suorittamaa valvontaa.

Laki välttämättömän terveydenhuollon ja kotihoidon turvaamisesta työtaistelun aikana (826/2022)

HE 130/2022

StVM 14/2022

Laki tuli voimaan 20.9.2022 ja se on voimassa 31.1.2023 asti.

Säädettiin laki välttämättömän terveydenhuollon ja kotihoidon turvaamisesta työtaistelun aikana. Lakia sovelletaan tilanteissa, joissa asiakkaiden tai potilaiden henki vaarantuu tai asiakkaiden tai potilaiden terveys vaarantuu vakavasti kuntien tai kuntayhtymien järjestämää terveydenhuoltoa tai kotihoitoa koskevan työntekijäjärjestön työtaistelun aiheuttaman henkilöstövajauksen vuoksi. Laissa säädetyt keinoja voidaan soveltaa kunnan tai kuntayhtymän järjestämässä terveydenhuollossa tai kotihoitossa vain, jos muut keinot eivät ole riittäviä asiakkaiden tai potilaiden hengen vaarantumisen tai terveyden vakavan vaarantumisen estämiseksi, ja vain siinä laajuudessa, kuin se on mainitussa tarkoituksessa välttämätöntä. Lain tarkoituksena on estää tilanne, jossa työtaistelun aiheuttama henkilöstövaje aiheuttaisi asiakkaiden tai potilaiden hengen vaarantumisen tai terveyden vakavan vaarantumisen, mutta sen tarkoituksena ei ole estää työtaistelun toteuttamista.

Laissa säädettiin työntekijäjärjestölle velvollisuus huolehtia työnteisesta tai joukkortisanoutumisesta toimeenpannessaan yhteistyössä kyseisen kunnan tai kuntayhtymän kanssa siitä, että työtaistelutoimista huolimatta työnantajan käyttöön jää sen verran tehtäviin soveltuva henkilöstöä, että se pystyy turvaamaan välttämättömän terveydenhuollon ja kotihoidon työtaistelun aikana. Jos osapuolet eivät pääse sopimukseen tai työntekijäjärjestö

ei noudata sopimusta, aluehallintovirasto voi työnantajan hakemuksesta määrääjäksi siirtää tai keskeyttää työnseisauksen tai joukkortisanomisen toimeenpanon sakon uhalla, jos se toteaa olevan ilmeistä, että asiakkaiden tai potilaiden henki vaarantuu tai asiakkaiden tai potilaiden terveys vaarantuu vakavasti. Jos työntekijäjärjestöön kohdistuvat velvoitteet eivät ole riittäviä välttämättömän terveydenhuollon ja kotihoidon turvaamiseksi työtaistelun aikana, työnantaja voi käyttää yksittäisiin työntekijöihin kohdistuvia keinoja, kuten työntekijän määräämistä tekemään tavanomaisten työtehtäviensä lisäksi tai sijasta muita ammattitaitoaan vastaavia työtehtäviä tai työntekijän määräämistä toiseen toimintayksikköön. Työnantajalla on myös mahdollisuus poiketa työaika- sekä vuosilomasäännöksistä. Jos tämäkään ei riitä välttämättömän terveydenhuollon ja kotihoidon turvaamiseksi työtaistelun aikana, aluehallintovirasto voi työnantajan hakemuksesta määrätä asiakas- tai potilasturvatyöhön myös sellaisen sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilön, joka on irtisanoutunut työtaistelutoimenpiteenä kunnan tai kuntayhtymän palveluksesta.

HALLITUKSEN ESITYKSET

Hallituksen esitys (HE 120/2022) eduskunnalle ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain ja viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain muuttamisesta sekä niihin liittyviksi laeiksi

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettua lakia, viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annettua lakia, maankäyttö- ja rakennuslakia, ilmailulakia, liikennejärjestelmästä ja maanteistä annettua lakia, maa-aineslakia, ratalakia sekä ympäristönsuojelulakia.

Esityksen mukaan Suomen ympäristökeskukselle siirrettäisiin ympäristöministeriöllä olevat valtioi-

den rajat ylittäviä ympäristövaikutuksia koskevat viranomaistehtävät. Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettuun lakiin lisättäisiin vanhojen asiakirjojen julkaisemista koskevat säännökset, jotka mahdollistaisivat asiakirjoihin sisältyvien välttämättömien henkilötietojen julkaisemisen yleisessä tietoverkossa. Viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain 4 §:ssä olevaa valtuutus-säännöstä muutettaisiin niin, että sen nojalla annettava valtioneuvoston asetus voisi koskea aiempaa laajempaa joukkoa laissa tarkoitettua ympäristöarvioinnin piiriin kuuluvia viranomaisen suunnitelmia ja ohjelmia. Lisäksi laista poistettaisiin vesienhoitosuunnitelman ja merenhoitosuunnitelman sekä niiden toimenpideohjelmien ympäristövaikutusten arviointia koskeva poikkeus niin, että jatkossa ne olisivat viranomaisten suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain soveltamisalaan kuuluvia.

Sääntelyn tarkoituksena on edistää ympäristötiedon saatavuutta sekä turvata vanhoihin päätöksiin sisältyvien asianosaisten henkilötietojen suoja rajaamalla yleisen tietoverkon kautta nähtävillä olevien henkilötietojen julkaiseminen ainoastaan välttämättömiin tietoihin. Vanhoilla asiakirjoilla tarkoitettaisiin asiakirjoja, jotka on julkaistu nykyisen YVA-lain tai kumotun, vuoden 1994 YVA-lain nojalla ennen 1.1.2020. Lisäksi tavoitteena on mahdollistaa se, että SOVA-asetuksen 1 §:ssä voidaan säätää ympäristöarviointivelvoitteen olemassaolosta silloin, kun kyseessä on ministeriön tai valtioneuvoston asetus tai hallinnolliseen määräykseen perustuva suunnitelma tai ohjelma, sekä silloin, kun mikä tahansa muukin suunnitelma tai ohjelma täyttää ympäristöarvioinnin soveltamisedot, mutta sitä ei ole voitu etukäteen yksilöidä SOVA-asetuksen 1 §:n aina ympäristöarviointia edellyttävien suunnitelmien ja ohjelmien listaan. Näin varmistetaan, että kaikki ympäristöarviointivelvoitteen soveltamisedot täyttävät suunnitelmat ja ohjelmat voidaan sisällyttää SOVA-asetuksen

1 §:ssä tarkemmin säädeltyyn ympäristöarvioinnin soveltamisalaan.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2023.

Hallituksen esitys (HE 133/2022) eduskunnalle digitaalista henkilöllisyyttä koskevaksi lainsäädännöksi

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki Digi- ja väestötietoviraston digitaalisen henkilöllisyyden palveluista sekä laki digitaalisesta henkilöllisyydestä. Lisäksi vahvasta sähköisestä tunnistamisesta ja sähköisistä luottamuspalveluista annettua lakia, väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annettua lakia, henkilötietojen käsittelystä poliisitoimissa annettua lakia, henkilökorttilakia, passilakia sekä hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi.

Ehdotuksella on tarkoitus mahdollistaa digitaalisen henkilöllisyydestodistuksen sekä ulkomaalaisen digitaalisen asiointivälineen tuottaminen ja käyttö. Kyse olisi uusista digitaalista asiointia tukevista mobiilisovelluksista, joita Poliisi ja Digi- ja väestötietovirasto tuottaisivat vahvistettujen henkilötietojen osoittamiseksi. Digitaalinen henkilöllisyydestodistus toimisi myös henkilöllisyyttä osoittavana asiakirjana passin ja henkilökortin tavoin ja sisältäisi lisäksi vahvan sähköisen tunnistautumisen ominaisuuden. Laki Digi- ja väestötietoviraston digitaalisen henkilöllisyyden palveluista sisältäisi säännökset digitaalisen henkilöllisyyden tietojärjestelmästä, joka toimisi sekä digitaalisen henkilöllisyydestodistuksen että ulkomaalaisen digitaalisen asiointivälineen perustana. Sääntely koskisi viranomaisten tehtävien lisäksi muun muassa tietojärjestelmän vaatimuksia ja tietoturvasuutta sekä henkilötietojen käsittelyä. Lisäksi esityksellä mahdollistettaisiin vaihtoehtoinen tunnistusväline sellaisille henkilöille, jotka eivät halua tai voi käyttää mobiilisovellusta. Tunnistusväline toimisi julkisen sektorin sähköisessä asiointissa ja sen myöntäisi Digi- ja väestötietovirasto.

Esityksen tavoitteena on edistää sitä, että Suomi tunnetaan edelläkävijänä, jossa digitalisaation ja teknisen kehityksen tuomia mahdollisuuksia kehitetään ja otetaan käyttöön yli hallinto- ja toimialarajojen. Tavoitteena on nostaa julkisen sektorin teknologia- ja digitalisaatiokyvykkyyttä sekä kehittää julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyötä. Esityksen tavoitteena on lisäksi edistää Suomen kansalaisille ja kaikille Suomessa asuville mahdollisuutta sähköiseen tunnistautumiseen sekä edistää toimivien tunnistusratkaisujen kehittymistä. Esityksellä edistetään myös henkilön mahdollisuuksia hallita omia julkisissa palveluissa olevia tietojään (ns. itsehallittava identiteetti, self-sovereign identity). Tavoitteena on ensivaiheessa mahdollistaa tiettyjen henkilöllisyyttä koskevien tietojen esittäminen henkilön itsensä toimesta sekä luoda perusratkaisut ja käytännöt itsehallittavien viranomaistietojen esittämiseksi, jotta kehitystä voidaan viedä eteenpäin tulevaisuudessa.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.9.2023.

Hallituksen esitys (HE 145/2022) eduskunnalle julkisen hallinnon automaattista päätöksentekoa koskevaksi lainsäädännöksi

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi hallintolakia, julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annettua lakia, digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annettua lakia, henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annettua lakia ja maakaarta.

Esityksen tarkoituksena on mahdollistaa automaattinen päätöksenteko julkisessa hallinnossa. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen edellyttämä kansallinen oikeusperusta automatisoitujen yksittäispäätösten tekemiseksi. Vastaavasti esityksessä ehdotetaan säädettäväksi poikkeus rikosasioiden tietosuojadirektiiviin perustuvan rikosasioiden tietosuojalain automaattisoidun yksittäispäätöksen kiellosta hallintoasiassa.

Hallintolakiin lisättäisiin säännökset automaattisen ratkaisemi-

sen edellytyksistä, oikeussuojaedellytyksestä sekä viranomaisen velvollisuudesta ilmoittaa asianosaiselle asian ratkaisemisesta automaattisesti. Julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annettuun lakiin lisättäisiin automaattisen päätöksenteon virkavastuun kohdentumista ja hyvän hallinnon periaatteiden toteutumista edistävät säännökset muun muassa automatisoidun toimintaprosessin kehittämisen dokumentoinnista, laadunvarmistamisesta, laadunvalvonnasta ja käytönotosta sekä velvollisuudesta tiedottaa automaattisista toimintaprosesseista. Rikosasioiden tietosuojalakiin lisättäisiin säännös, joka mahdollistaa hallintoasian automaattisen ratkaisemisen kyseisen lain soveltamisalalla. Digitaalisten palvelujen tarjoamisesta annettuun lakiin lisättäisiin säännös edellytyksistä, joilla digitaalisessa palvelussa voidaan käyttää käyttäjän ja automatisoidun toiminnon reaaliaikaiseen viestien vaihtoon liittyvää neuvontaa ja opastusta. Maakaarta ehdotetaan muutettavaksi siten, että automaattinen päätöksenteko Maanmittauslaitoksessa voi jatkua.

Ehdotuksen tavoitteena on mahdollistaa automaattinen päätöksenteko viranomaisissa ja julkista hallintotehtävää hoitavissa yksityisissä turvaten erityisesti perustuslain ja hallintolain sekä muiden hallinnon yleislakien asettamat hyvää hallintoa, hallintoasian käsittelyä, viranomaisten toiminnan lakisidonnaisuutta ja hallinnon lainalaisuutta koskevat vaatimukset. Sääntely koskisi sekä luonnollisiin henkilöihin että oikeushenkilöihin kohdistuvia hallintopäätöksiä. Luonnollisten henkilöiden osalta ehdotetulla lailla säädettäisiin poikkeus EU:n tietosuojasääntelyyn sisältyvästä automaattisten päätösten kiellosta. Tavoitteena on myös varmistaa asiankäsittelyn asianmukaisuus, viranomaisen toiminnan läpinäkyvyys, virkavastuun kohdentuminen sekä riittävät kontrollit silloin, kun viranomainen tekee päätöksiä automaattisesti. Lisäksi tavoitteena on varmistaa viranomaisten kyvyn hoitaa tehtäviään säilyttäminen erilaisissa häiriötilanteissa, sekä riittävä tiedonkulku viranomaisten tietoaaineistoja hyödyntä-

ville häiriötilanteen sattuessa. Tavoitteena on selkeyttää palveluautomaation oikeustilaa erityisesti suhteessa automaattiseen päätöksentekoon.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2023.

Hallituksen esitys (HE 146/2022) eduskunnalle laiksi osakeyhtiölain muuttamisesta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi osakeyhtiölakia, vakuutusyhtiölakia, työeläkevakuutusyhtiöistä annettua lakia, Harmaan talouden selvitysyksiköstä annettua lakia, sijoituspalvelulakia, sijoitusrahastolakia, vaihtoehtorahastojen hoitajista annettua lakia, kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annettua lakia, arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta annettua lakia, joukkorahoituspalvelun tarjoamisesta annettua lakia, maksulaitoslakia, liikepankeista ja muista osakeyhtiömuotoisista luottolaitoksista annettua lakia, osuuspankeista ja muista osuuskuntamuotoisista luottolaitoksista annettua lakia ja luottolaitostoiminnasta annettua lakia.

Esityksen tarkoituksena on panna osaltaan täytäntöön rajat ylittäviä yhtiömuodon muutoksia, sulautumisia ja jakautumisia koskeva Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi. Direktiivin johdosta osakeyhtiölain sulautumista koskevaan 16 lukuun ja jakautumista koskevaan 17 lukuun ehdotetaan lukuisia muutoksia, joista osa on luonteeltaan perustavanlaatuisia ja osa teknisiä. Osakeyhtiölakiin ehdotetaan lisäksi rajat ylittävää kotipaikan siirtoa koskevaa uutta 17 a lukua, joka vastaisi pääosin sulautumista ja jakautumista koskevia lukuja ottaen huomioon kyseisen järjestelyn erilainen luonne. Kyse on siitä, että osakeyhtiö voi muuttaa yhtiömuotonsa toisessa ETA-valtiossa sallitaksi oikeudelliseksi muodoksi ja siirtää vähintään kotipaikkansa tähän valtioon. Vastaava kotipaikan siirto sallitaan ehdotuksessa myös siten, että ulkomaisen ETA-valtion yhtiömuoto muutetaan suomalaiseksi osakeyhtiöksi ja kotipaikka rekisteröidään Suomeen.

Esityksen periaatteellisesti merkittävimmät muutokset liittyvät rajat ylittäviin yritysjärjestelyihin, joissa yhtiö on sulautumassa, jakautumassa tai siirtämässä kotipaikkansa ulkomaille. Ennen tällaisen rajat ylittävän järjestelyn toimeenpanoa rekisteriviranomaisena toimivan Patentti- ja rekisterihallituksen on järjestettävä ennakkoinen valvonta. Sen tarkoituksena on varmistaa, että kaikki menettelyt ja muodollisuudet Suomessa on järjestetty tai saatettu päätökseen ja ettei rajat ylittävää järjestelyä toteuteta väärinkäyttö- tai petostarkoituksessa, jonka seurauksena tai tarkoituksena on Euroopan unionin oikeuden tai kansallisen lainsäädännön välttäminen tai kiertäminen, taikka muuten rikollisessa tarkoituksessa. Jos rekisteriviranomainen katsoo, että säädetty ehdot täytetään, se on annettava tästä todistus ja toimitettava se toisen valtion toimivaltaiselle viranomaiselle rekistereiden yhteenliittämijärjestelmän kautta. Ehdotus sisältää säännökset rekisteriviranomaisen valvontamenettelystä ja määrärajoista.

Osakeyhtiölakia koskevien muutosehdotusten kanssa johdonmukaisella tavalla ehdotetaan sisällöltään vastaavia muutoksia vakuutus- ja rahoitusalan lainsäädäntöön ottaen huomioon kuitenkin toimialaan ja erityisesti toimiluvan myöntämiseen liittyvät erityispiirteet.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 31.1.2023.

Hallituksen esitys (HE 172/2022) eduskunnalle laiksi kilpailulain muuttamisesta

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kilpailulain yrityskauppojen ilmoituskynnyksestä koskevaan sääntelyä siten, että ilmoitusvelvollisuus laajenisi. Lisäksi kilpailulakiin tehtäisiin eräitä selvennyksiä ja korjauksia.

Muutoksen johdosta Kilpailu- ja kuluttajavirastolle (jäljempänä KKV) tutkittavaksi tulisivat jatkossa yrityskaupat, joissa osapuolten yhteenlaskettu Suomesta kertynyt liikevaihto ylittäisi 100 miljoonaa euroa, ja vähintään kahden osapuolen Suomesta kertynyt liikevaihto ylittäisi kummankin osalta 10 mil-

joonaa euroa nykyisen 20 miljoonan euron asemesta. Osapuolten yhteenlasketun liikevaihdon osalta ilmoituskynnys määräytyisi jatkossa Suomesta kertyvän liikevaihdon perusteella nykyisen maailmanlaajuiseen 350 miljoonan euron liikevaihdon sijasta. Ilmoituskynnyksellä olisi siten vahvempi yhteys suomalaisiin markkinoihin ja yrityskauppojen puuttumiskynnykseen, joka liittyy kaupan haitallisiin vaikutuksiin Suomessa.

Yrityskauppavalvonnan tavoitteena on ehkäistä kuluttajien kannalta haitallista liiallista markkinoiden keskittymistä etukäteiskontrollin avulla. Kilpailulain yrityskauppojen ilmoituskynnyksen ehdotettava muutos parantaisi KKV:n mahdollisuuksia tutkia yrityskauppoja, jotka eivät nykyisen ilmoituskynnyksen perusteella tule ilmoitettavaksi, mutta jotka voisivat johtaa tai todennäköisesti johtaisivat markkinoiden haitalliseen keskittymiseen ja kuluttajahaittaan. Nykyiset yrityskaupan ilmoitusvelvollisuuden liikevaihtorajat ovat korkeat Suomen kansantalouden kokoon nähden, ja niiden alle jää toimialoja sekä tuote- ja maantieteellisiä markkinoita. Lisäksi liikevaihtoperusteiset rajat eivät sovellu ongelmitta yrityskauppoihin, joissa yrityksen liikevaihto ei anna oikeaa kuvaa sen taloudellisesta merkityksestä markkinoilla. Liikevaihtorajojen laskeminen ulottaisi myös yrityskauppavalvonnan ennaltaehkäisevän vaikutuksen koskemaan nykyistä laajempaa joukkoa yrityskauppoja, mikä ehkäisisi haitallisimpien yrityskauppojen toteuttamista, sillä yrityskauppavalvonnan soveltamisalaan kuuluvat yritykset huomioisivat suunnittelemansa kaupan vaikutukset markkinoiden rakenteeseen ja kilpailuun. Mikäli yritykset arvioivat viranomaisten estävän kaupan tai puuttuvan siihen haitallisten kilpailuvaikutusten takia, ne oletettavasti jättävät kaupan toteuttamatta.

Tavoitteena on huomioida sääntelyn ennakoitavuus, oikeusvarmuus ja oikeasuhtaisuus yritysten näkökulmasta sekä yrityksille ilmoitusten tekemisestä ja viranomaisprosessista aiheutuvat hallinnolliset kustannukset ja yrityskauppo-

jen täytäntöönpanon mahdollinen viivästyminen.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2023.

VALTIONEUVOSTON ASETUKSET

Valtioneuvoston asetus alle 18-vuotiaana vahinkoa kärsineen ansiotulon määrän vahvistamisesta (774/2022)

Asetus tuli voimaan 31.8.2022.

Asetuksessa vahvistettiin tulonsaajien keskimääräisiin ansiotuloihin perustuva euromäärä, jota voidaan käyttää vahinkoa kärsineen oletettuna ansiotulona määrättäessä ansiomenetykskorvausta vahingonkorvauslain (412/1974) 5 luvun 2 b §:n nojalla. Asetuksella kumottiin aiempi samanniminen valtioneuvoston asetus (783/2021). Asetuksen mukaista ansiotuloa voidaan käyttää ansionmenetykskorvauksen perustana, kun henkilövahingon johdosta pysyvästi ja täydellisesti työkykynsä menettänyt ei ollut vahingon tapahtuessa täyttänyt 18 vuotta. Ansiotulon määräksi vahvistettiin 8650 euroa vuodessa vahinkoa kärsineen täytettyä 18 vuotta, 41160 euroa vuodessa vahinkoa kärsineen täytettyä 23 vuotta ja 52070 euroa vuodessa vahinkoa kärsineen täytettyä 35 vuotta.

Valtioneuvoston asetus eräistä positiiviseen luottotietorekisteriin tallettavista tiedoista (811/2022)

Asetus tuli voimaan 15.9.2022.

Laki positiivisesta luottotietorekisteristä (739/2022) tuli voimaan 1.8.2022. Lain mukaan luotonantajat ovat laajasti velvollisia ilmoittamaan tiedot luonnollisille henkilöille myöntämistään luotoista. Positiiviseen luottotietorekisteriin tallettavista tiedoista säädetään rekisteristä annetun lain 7–15 §:ssä. Asetus sisältää tarvittavat täsmennykset lain mukaan ilmoitettaviin tietoihin. Täsmennykset koskevat rekisteriin ilmoitettavan luoton käyttötarkoitusta, lyhennystapaa, koron määräytymisperustetta ja vakuuden tyyppiä.

KORKEIN OIKEUS

KKO:2022:51

Oikeudenkäyntimenettely – Oikeudenkäynnin edellytys – Tiedoksianto – Haaste

Asianomistajan vireille panemassa rikosasiassa haaste oli annettu vastaaja A:lle tiedoksi sähköpostilla ulkomailla päivää ennen syyteoikeuden vanhentumista. A oli antanut haastehakemukseen kirjallisen vastauksen, minkä jälkeen hän oli esittänyt käräjäoikeuden valmisteluistunnossa väitteen siitä, että tiedoksianto ei ollut tapahtunut laillisesti. Hovioikeus katsoi päätöksessään, että väite oli esitetty liian myöhään, kun A ei ollut esittänyt sitä vastauksessaan.

Korkein oikeus katsoi ratkaisustaan ilmenevillä perusteilla, että tiedoksiannon laillisuutta koskeva arviointi asianomistajan vireille panemassa rikosasiassa koskee seikkaa, jonka tuomioistuimien on velvollinen ottamaan huomioon omasta aloitteestaan. Tällaista seikkaa koskeva väite on mahdollista tehdä vastauksen antamisen jälkeen. Asia palautettiin hovioikeuteen tiedoksiannon laillisuuden arvioimiseksi.

KKO:2022:52

Työrikos – Työturvallisuusrikos – Oikeushenkilön rangaistusvastuu – Yhteisösakko

A Oy oli B Oy:n toimeksiannosta asentanut B Oy:n teettämässä työssä käyttöön tulevan nosturin kuorma-autoon. Työturvallisuuslain 58 §:ssä säädettyjen asentajan velvollisuuksien katsottiin soveltuvan A Oy:n tekemään asennustyöhön, joka oli tehty A Oy:n omissa toimitiloissa.

TyöturvallisuusL 58 §

KKO:2022:53

Menettämisseuraamus – Hyödyn menettäminen – Velallisen rikos – Törkeä velallisen epärehellisyys – Kirjanpitorikos

A:n syyksi oli luettu kirjanpitorikos, kun hän oli omistamansa osakeyhtiön edustajana laiminlyönyt tilitapahtumien kirjaamisen ja ti-

linpäättöksen laatimisen. Samaan aikaan hän oli ottanut yhtiön varoja henkilökohtaisiin tarkoituksiinsa, minkä perusteella hänet oli tuomittu törkeästä velallisen epärehellisyydestä ja suorittamaan vahingonkorvausta yhtiön velkojille.

Syyttäjä vaati, että A tuomitaan menettämään valtiolle kirjanpitorikoksen tuottamana taloudellisesti hyötynä kirjanpidon laiminlyönnistä saadun kustannussäästön määrän.

Ratkaisusta ilmenevillä perusteilla Korkein oikeus katsoi, että yhtiön kirjanpidon laiminlyönnistä seurannut säästö oli koitunut kokonaisuudessaan A:n henkilökohtaiseksi hyödyksi. Kun kirjanpitorikos ei tässä tapauksessa ollut heikentänyt yhtiön velkojien varallisuusasemaa, tuomitut vahingonkorvaukset eivät estäneet rikoshyödyn tuomitsemista menetetyksi. (Ään.)

RL 10 luku 2 § (875/2001)

KKO:2022:54

Oikeudenkäyntimenettely – Jatkokesittelylupa – Muutosperuste – Ennakkoratkaisuperuste – Ulosottokaari – Ulosottovalitus – Muutoksenhaku – Määräaika

Ulosottokaaren 11 luvun 6 §:n 1 momentin 1 kohtaa on tulkittava niin, että myyntiä koskevan ulosottovalituksen määräaika laskeaan myynnin toimittamisesta siitä riippumatta, onko myymisestä ilmoitettu asianomaiselle etukäteen tai onko hän ollut toimituksessa läsnä. Hovioikeuden ei ole ollut tarpeen myöntää jatkokesittelylupaa muutos- tai ennakkoratkaisuperusteella.

UK 11 luku 6 §
OK 25 a luku 11 §

KORKEIN HALLINTO-OIKEUS

Yleishallintoasiat

KHO:2022:93

Mielenterveysasia – Tahdosta riippumaton psykiatrinen sairaalahoido – Hoidon jatkaminen – Päätöksen alistaminen hallin-

to-oikeudelle – Alistamisen ajankohta

Mielenterveyslain 12 §:n 1 momentin mukaan hoidon jatkamista koskeva päätös on heti alistettava hallinto-oikeuden vahvistettavaksi. Asiassa oli ratkaistavana, oliko hallinto-oikeus voinut vahvistaa hoidon jatkamista koskevan päätöksen, joka oli alistettu hallinto-oikeuden vahvistettavaksi kolme viikkoa päätöksen tekemisen jälkeen hallinto-oikeuteen saapuneella sairaalan kirjelmällä.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että velvollisuus alistaa hoitoon määräämistä koskeva päätös hallinto-oikeuden vahvistettavaksi oli säädetty hoitoon määrätyn henkilön oikeusturvan vuoksi. Alistamismenettelyllä oli tarkoitettu osaltaan täyttää Euroopan ihmisoikeussopimuksesta johtuvat vapaudenriiston tuomioistuINVALVONTAA koskevat vaatimukset, sellaisena kuin ihmisoikeustuomioistuin oli niitä oikeuskäytännössään tulkinnut. Alistamismenettely turvasi sanottujen vaatimusten toteutumista myös ja erityisesti asiassa, jossa hoitoon määrätty ei itse ollut valittanut hoitoon määräämistä koskevasta päätöksestä hallinto-oikeuteen.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että hoitoon määräämistä koskevaa päätöstä ei ollut alistettu hallinto-oikeudelle mielenterveyslain 12 §:n 1 momentissa edellytetyllä tavalla heti. Päätöksen alistamisessa oli näin ollen menetelty mielenterveyslain vastaisesti. Hallinto-oikeuden päätös kumottiin ja alistettu päätös jätettiin vahvistamatta. Äänestys 3–2.

Suomen perustuslaki 7 §

3 momentti, 21 § 1 momentti ja 22 § Euroopan ihmisoikeussopimus 5 artikla 4 kappale Mielenterveyslaki 8 § 1 momentti ja 12 § 1 momentti

KHO:2022:94

Liikennevakuutus – Vakuuttamisvelvollisuuden laiminlyönti – Laiminlyöntimaksu – Korotuskerroin – Pitkäkestoinen laiminlyönti – Päätöksen lainvastaisuus

Valtiokonttori oli määrännyt liikennevakuutuslaissa tarkoitettua va-

kuuttamisvelvollisuuden laiminlyönnin johdosta laiminlyöntimaksun noin yhdeksän kuukautta kestäneestä laiminlyönnistä. Maksua määrätessä oli käytetty ensimmäisen 30 päivän laiminlyöntiajan osalta korotuskerrointa 2 ja tämän jälkeen korotuskerrointa 2,5.

Hallinto-oikeus oli muuttanut Valtiokonttorin päätöstä ja vahvistanut koko laiminlyöntiajalta korotuskertoimeksi 1. Hallinto-oikeus oli perustellut päätöstään sillä, että Valtiokonttorin päätöksestä tehty valitus oli ollut laiminlyönnin tahattomuuden osalta uskottava ja tämän vuoksi korotuskertoimia oli tässä tapauksessa syytä alentaa.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että hallinto-oikeuden oli tullut valituksen johdosta arvioida, oliko Valtiokonttorin päätös lainmukainen. Päätöksen lainmukaisuutta oli arvioitava laiminlyöntimaksun määräämiselle laissa säädetyt perusteet huomioon ottaen. Kun hallinto-oikeuden päätöksestä ei ilmennyt, että asiaa arvioitaessa olisi otettu huomioon muita laiminlyöntimaksun määräämiselle säädettyjä perusteita kuin laiminlyönnin tahallisuus, hallinto-oikeuden ei olisi tullut muuttaa Valtiokonttorin päätöstä mainitsemillaan perusteilla.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että pitkä laiminlyöntiaika oli jo sellaisenaan Valtiokonttorin päätöksen mukaisten korkeiden korotuskertoimien käyttämistä puoltava peruste. Asiassa ei ollut todettavissa muihin liikennevakuutuslain 28 §:ssä säädettyihin perusteisiin liittyviä seikkoja, jotka olisivat puoltaneet pitkistä laiminlyöntiajasta huolimatta alempien kertomien käyttämistä.

Valtiokonttori oli voinut määrätä päätöksestään ilmenevän laiminlyöntimaksun, eikä päätös ollut tältä osin lainvastainen. Hallinto-oikeuden päätös kumottiin ja Valtiokonttorin päätös saatettiin voimaan.

Liikennevakuutuslaki 6 § 1 mom, 27 § 1 mom, 28 § 1 mom ja 29 § 2 mom

Ks. ja vrt. KHO 2022:95

KHO:2022:97

Ulkomaalaisasia – Toissijainen suojelu – Toisen jäsenvaltion

myöntämä suojeluasema – Perheelle Suomessa myönnetty suojeluasema – Kansainvälistä suojelua koskevan hakemuksen tutkimatta jättäminen

Asiassa oli ratkaistava, oliko muutoksenhakijan kansainvälistä suojelua koskeva hakemus voitu jättää tutkimatta ulkomaalaislain 103 §:n 3 kohdan nojalla tilanteessa, jossa muutoksenhakija oli saanut toissijaista suojelua Saksassa mutta hänen oleskelulupansa Saksaan oli umpeutunut ja hänen perheensä oli saanut Suomessa toissijaista suojelua.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että koska hakijalle oli myönnetty Saksassa toissijainen suojeluasema, asiassa ei sovellettu vastuunmäärittämisasetusta.

Ulkomaalaislain 103 §:n 3 kohdan mukaan kansainvälistä suojelua koskeva hakemus voidaan jättää tutkimatta, jos hakija on saanut kansainvälistä suojelua toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa, johon hänet voidaan lähettää. Säännös vastaa menettelydirektiivin 33 artiklan 2 kohdan a alakohdan säännöstä.

Unionin tuomioistuin (suuri jaosto) on 22.2.2022 antanut tuomion asiassa C-483/20, jossa oli kyse menettelydirektiivin 33 artiklan 2 kohdan a alakohdan soveltamisesta. Unionin tuomioistuin totesi, että säännös ei ole esteenä sille, että jäsenvaltio käyttää siinä annettua mahdollisuutta jättää kansainvälistä suojelua koskeva hakemus tutkimatta sillä perusteella, että hakijalle on jo myönnetty pakolaisasema toisessa jäsenvaltiossa, silloin, kun tämä hakija on ilman huoltajaa tulleen sellaisen lapsen isä, joka on saanut toissijaista suojelua ensin mainitussa jäsenvaltiossa, tämän kuitenkin rajoittamatta määritelmädirektiivin 23 artiklan 2 kohdan soveltamista.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että kansainvälisen suojelun asema ja sen perusteella myönnettävä oleskelulupa olivat kaksi erillistä asiaa. Toissijaisen suojeluaseman voimassaolo ei ollut välittömästi riippuvainen suojeluaseman perusteella myönnetyn oleskeluluvan voimassaolosta. Suojeluaseman poistaminen tapahtuu erityisessä

menettelyssä, josta on säädetty menettelydirektiivissä.

Saksan järjestelmässä ei myöskään ollut sellaisia Unionin tuomioistuimen tuomioissa tarkoitettuja puutteita, jotka altistaisivat muutoksenhakijan epäinhimilliselle kohtelulle ja siten olisivat edellyttäneet hänen hakemuksensa tutkittavaksi ottamista Suomessa. Saksaa oli siten pidettävä ulkomaalaislain 103 §:n 3 kohdassa tarkoitettuna jäsenvaltiona, jonne muutoksenhakija voidaan lähettää.

Muutoksenhakijan kansainvälistä suojelua koskeva hakemus oli voitu jättää Suomessa tutkimatta.

Ulkomaalaislaki 103 § 3 kohta
Määritelmädirektiivi (2011/95/EU) 23 artikla
Menettelydirektiivi (2013/32/EU) johdanto-osan perustelukappale 43, 33 artikla 2 kohta a alakohta
Unionin tuomioistuimen tuomiot asioissa C-483/20 ja C-36/17
Ks. KHO 13.7.2016 t 3151

KHO:2022:98

Ampuma-ase – Viranomaisen valitusoikeus – Valvottavana oleva yleinen etu – Erityinen valvontatehtävä – Poliisihallitus – Hallussapitolupa – Luvan peruuttaminen – Velallisen epärehellisyys – Törkeä kirjanpitorikos – Muu rikos – Sopimattomuuden arviointi – Ampuma-aseen väärinkäytön ehkäiseminen – Lupaviranomaisen harkintavalta

Poliisilaitos oli peruuttanut C:n ampuma-aseiden hallussapitoluvat. C oli tuomittu velallisen epärehellisyydestä ja törkeästä kirjanpitorikoksesta kuuden kuukauden ehdolliseen vankeusrangaistukseen. Hallinto-oikeus oli C:n valituksesta kumonnut poliisilaitoksen päätöksen. Poliisihallitus valitti hallinto-oikeuden päätöksestä korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Poliisihallituksen valitusoikeus

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että Poliisihallituksella oli ampuma-aseiden hallussapitoa koskeviin asioihin liittyvä erityinen valvontatehtävä. Poliisihallitus voi valitusoikeudellaan varmistaa, että ampuma-aseiden hallussapitoa koskeva päätös on yleinen järjestys ja

turvallisuus huomioon ottaen ampuma-aselain säännösten mukainen. Poliisihallituksen valitusoikeus ampuma-aseiden hallussapitoa koskevassa asiassa oli siten tarpeen oikeudenkäynnistä hallintolaissa annetun lain 109 §:n 3 momentissa tarkoitettulla tavalla Poliisihallituksen valvottavana olevan yleisen edun vuoksi.

Ampuma-aseiden hallussapitolupien peruuttamisen arviointi

Kun otettiin huomioon C:n rikollisten tekojen moitittavuus, jota velallisen epärehellisyttä koskevan teon kesto, kirjanpitorikoksen törkeä tekemuoto ja rikoksista tuomitun ehdollisen vankeusrangaistuksen pituus ilmensivät, korkein hallinto-oikeus katsoi, että teot osoittivat C:ssä sellaista yleistä piittaamattomuutta lain säännösten noudattamisessa, että häntä oli pidettävä ampuma-aselain 67 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettulla tavalla sopimattomana ampuma-aseiden hallussapitoon. Korkein hallinto-oikeus kumosi hallinto-oikeuden päätöksen ja saattoi poliisilaitoksen päätöksen voimaan.

Ampuma-aselaki 67 § 1 momentti 4 kohta, 115 § 1 momentti ja 118 § 3 momentti

Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa 109 § 3 momentti
Ks. ja vrt. KHO 2021:116 ja ks. KHO 2022:24

KHO:2022:99

Kokoontumislaki – Yleisötילוisuuden kieltäminen – Poliisin antamat ohjeet ja määräykset – Jalkapallo-ottelu – Pelaaminen ilman yleisöä – Päätöksen selkeys

Poliisilaitos oli antanut 4.11.2020 pelattavaa Veikkausliigan korkean riskin jalkapallo-ottelua FC Lahti-HIFK koskevan päätöksen, joka oli otsikoitu päätökseksi yleisötילוisuutta koskevasta määräyksistä. Päätöksen mukaan jalkapallo-ottelu oli hyväksytty pelattavaksi ilman yleisöä. Lisäksi tilaisuuden järjestäjälle oli annettu tilaisuuden järjestyksenvalvontaa koskevia ohjeita ja määräyksiä. Päätöksen perusteena oli se, ettei poliisilaitos ollut voinut resursoida jalkapallo-otteluun sen riskiluokituksen mukaista ja ottelusta yleiselle järjestykselle

sekä turvallisuudelle aiheutuvien vaarojen ja haittojen vaatimaa lisäresurssia, jos otteluun olisi otettu yleisöä.

Koska jalkapallo-ottelu oli tullut pelata ilman yleisöä, tilaisuus ei ole ollut avoin yleisölle, eikä jalkapallo-ottelu siten ollut täyttännyt kokoontumislain 2 §:n 2 momentissa säädettyä yleisötילוisuuden määritelmää. Korkein hallinto-oikeus katsoi, että poliisilaitoksen päätös oli tarkoitannut, ettei jalkapallo-ottelua voitu järjestää yleisötילוisuutena eli tosiasiallisesti yleisötילוisuuden kieltämistä. Poliisilaitos ei kuitenkaan ollut päätöksessään nimenomaisesti todennut, että jalkapallo-ottelu kielletään kokoontumislain 15 §:n nojalla vaan jalkapallo-ottelu oli hyväksytty pelattavaksi. Poliisilaitoksen päätös oli otsikoitu päätökseksi yleisötילוisuutta koskevasta määräyksistä, ja se oli perustunut kokoontumislain 16 §, 20 § ja 23 §:n soveltamiseen. Päätöksessä oli myös annettu tilaisuuden järjestäjälle järjestyksenvalvontaa koskevia ohjeita ja määräyksiä. Näin ollen poliisilaitoksen päätöksestä ei käynyt hallintolain 44 §:n 1 momentin 3 kohdassa edellytillä tavalla selkeästi ilmi, että päätöksessä olisi ollut kysymys yleisötילוisuuden kieltämisestä kokoontumislain 15 §:n nojalla, vaan päätöksessä oli katsottava olevan kysymys kokoontumislain 20 §:ssä tarkoitetuista ohjeista ja määräyksistä, joiden seurauksena oli ollut yleisötילוisuuden järjestämisen kieltäminen.

Koska poliisilaitoksella ei ollut oikeutta kieltää yleisötילוisuuden järjestämistä kokoontumislain 20 §:n nojalla, poliisilaitoksen päätös oli lainvastaisena kumottava. Asiassa ei ollut arvioitava, olisiko poliisilaitos voinut kieltää jalkapallo-ottelun pelaamisen 4.11.2020 ilman yleisöä kokoontumislain 15 §:n nojalla.

Kokoontumislaki 2 § 2 momentti, 15 § ja 20 §
Poliisilaki 1 § 1 momentti
Hallintolaki 44 § 1 momentti 3 kohta

KHO:2022:100

Varhaiskasvatuslaki – Uuden varhaiskasvatusyksikön rekisteröinti – Yksityisen varhaiskasva-

tuksen palveluntuottajaa koskevat vaatimukset – Määräämävallan käyttäminen konkurssiin asetetussa yhteisössä – Konsernin saneerausmenettely – Elinkeinovapaus – Perusoikeusmyönteinen laintulkinta

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että aluehallintovirasto ei ollut voinut hylätä konsernin emoyhtiön uuden päiväkotiyksikön rekisteröintiä koskevaa ilmoitusta varhaiskasvatustalain 43 §:n perusteella yksinomaan sen vuoksi, että tässä yhtiössä määräämisvaltaa käyttävät henkilöt olivat käyttäneet määräämisvaltaa myös edellisen kolmen vuoden aikana konkurssiin asetetussa konsernin tytäryhtiössä. Tytäryhtiön konkurssi liittyi koko konsernia koskevaan saneerausmenettelyyn ja konkurssihakemuksen oli laatinut saneerausmenettelyn selvittäjäksi määrätty asianajaja.

Koska saadun selvityksen perusteella menettelyllä ei ollut pyritty kiertämään varhaiskasvatustalain asetettuja yksityisen varhaiskasvatuksen palveluntuottajan taloudellista luotettavuutta koskevia säännöksiä, korkein hallinto-oikeus katsoi, että varhaiskasvatustalain 43 §:n sanamuodon mukainen tulkinta olisi johtanut käsiteltävänä olevassa yksittäistapauksessa sellaiseen elinkeinovapauden rajoittamiseen, joka ei ollut välttämätön suhteessa varhaiskasvatustalain tarkoitukseen. Aluehallintoviraston olisi tullut ottaa huomioon palveluntuottajan taloudellisesta luotettavuudestaan esittämä selvitys kokonaisuudessaan sen arvioimiseksi, oliko palveluntuottajalla kyky tuottaa palveluja luotettavasti siten, että varhaiskasvatustalain 43 §:n tavoitteiden toteutuminen varmistettiin.

Perustuslaki 18 § 1 momentti
Varhaiskasvatustalain 43 §
Äänestys 3–2

KHO:2022:101

Ravitsemisyntisten toiminnan rajoitusten hyvittäminen – Hyvityksen takaisinperintä – Hallintopäätös – Hallintoriita-asia – Täytäntöönpano – Ulosottoeruste

A oli saanut ravitsemisyntisten uudelleentyyllistämisen tukemisesta

ja toiminnan rajoitusten hyvittämisestä annetussa laissa (hyvityslaki) tarkoitettua hyvitystä. KEHA-keskus oli päättänyt periä osan hyvityksestä takaisin. A ei ollut hakenut muutosta takaisinperintäpäätökseen, joka oli lainvoimainen.

KEHA-keskus oli hallinto-oikeudelle toimittamassaan hallintoriitahakemuksessa vaatinut, että A veloitetaan maksamaan valtiolle takaisin perittävä määrä. Hallinto-oikeus oli katsonut, että KEHA-keskuksen päätös on täytäntöönpanoa koskevan valtiovastustalain 35 §:n nojalla suoraan ulosottokelpoinen ja jättänyt hakemuksen tutkimatta.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että KEHA-keskuksen lainvoimainen takaisinperintäpäätös ei muodostanut ulosottoakaan 2 luvun 2 §:ssä tarkoitettua ulosottoerustetta. Hyvitykseen ei voitu soveltaa valtiovastustalain ilman erityistä viittaussäännöstä hyvityslain. Siten valtiovastustalain 35 § ei tullut asiassa sovellettavaksi. Myöskään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annettu laki ei hyvityslain puuttuvan viittaussäännöksen vuoksi tullut sovellettavaksi.

Asia oli KEHA-keskuksen kannalta välttämätöntä saattaa hallinto-oikeuden tutkittavaksi hallintoriita-asiانا. Hallinto-oikeuden päätös kumottiin ja asia palautettiin hallinto-oikeudelle hallintoriita-asiانا käsiteltäväksi.

Laki ravitsemisyntisten uudelleentyyllistämisen tukemisesta ja toiminnan rajoitusten hyvittämisestä 11 §, 13 § 1 momentti, 15 § ja 16 §
Valtiovastustalain 1 §, 3 §
1 momentti ja 3 momentti 1 kohta ja 35 §
Laki verojen ja maksujen täytäntöönpanosta 1 § ja 3 § 2 momentti
Ulosottoakaari 2 luku 2 §
1 momentti 5 ja 6 kohta
Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa 20 §
Ks. KHO 2012:121

KHO:2022:103

Ajo-oikeus – Ajokorttiluvan terveysvaatimukset – Lääkärin ilmoitus ajoterveydestä – Viranomaisen selvittämismvöllisyys – Asian palauttamista koskeva

päätös – Palautuspäätöksen valituskelvyys

Poliisilaitos oli määrännyt A:n ajokieltoon, koska A ei poliisilaitokselle toimitettujen lääkärien ilmoitusten perusteella enää täyttänyt ajokorttiluvan myöntämisen edellytyksenä olevia terveysvaatimuksia.

Hallinto-oikeus oli kumonnut poliisilaitoksen päätöksen ja palauttanut asian uudelleen käsiteltäväksi. Hallinto-oikeuden mukaan poliisilaitoksen päätöksestä, lääkärien ilmoituksista tai asiassa muutoin ei ilmennyt, mikä oli se A:lla todettu vika, sairaus tai vamma, jonka johdosta ajokorttilain mukaiset terveysvaatimukset eivät hänen kohdallaan täyttyneet. Hallinto-oikeuden mukaan poliisin olisi tullut viranomaisen selvittämismvöllisyuden mukaisesti huolehtia asian riittävästä selvittämisestä sekä tarvittaessa pyytää A:lta tai lääkäreiltä tarkempaa selvitystä terveysvaatimusten täyttymisestä.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että asian selvittämistä koskevalla prosessuaalisella perusteella tehty hallinto-oikeuden päätös oli valituskelvyys. Päätös sisälsi A:n ajokieltoon määräämisen edellytysten osalta poliisilaitosta sitovaksi tarkoitettun kannanoton, jonka pohjalta asia oli palautettu uudelleen käsiteltäväksi. Poliisilaitoksen valituslupahakemus ja valitus tutkittiin.

Pääasian osalta korkein hallinto-oikeus totesi, että lähtökohtaisesti poliisin tuli lääkärin ilmoituksen saatuaan määrätä henkilö ajokieltoon. Pelkästään se, että henkilö ilmoitti olevansa lääkärin kanssa eri mieltä omasta terveydentilastaan tai sen lääketieteellisestä arvioinnista, ei merkinnyt, että poliisin olisi tullut hankkia asiasta lisäselvitystä. Ajokorttilain nojalla poliisi ei olisi edes voinut edellyttää lääkärin ilmoittavan henkilön terveydentilasta yksityiskohtaisempia tietoja eikä lääkäri olisi voinut poliisille tehtävässä ilmoituksessa yksilöidä henkilön vikaa, sairautta tai vammaa siten kuin hallinto-oikeus oli todennut.

Hallinto-oikeuden ei olisi tullut mainitsemallaan perusteella kumota poliisilaitoksen päätöstä. Hallinto-oikeuden päätös kumottiin.

Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa 106 §
Ajokorttilaki 12 § 1 momentti
1 kohta, 21 § 1, 3 ja 4 momentti
sekä 64 § 2 momentti 1 kohta
Ks. ja vrt. KHO 2019:17 ja KHO
2019:152

KHO:2022:106

Yhdenvertaisuuslaki – Katuprostitutiution valvonta – Ulkomaalaisvalvonta – Henkilöiden pysäyttäminen – Syrjivä etninen profilointi

Asiassa oli ratkaistavana, oliko Helsingin poliisilaitoksen siviiliasuisen poliisipartion toiminta perustunut syrjivään etniseen profilointiin sen pysäytettyä kadulla kävelleet muutoksenhakijat valvontatoimenpiteitä varten. Poliisilaitoksen mukaan kysymys oli katuprostitutiioon kohdistuvasta valvonnasta, ja muutoksenhakijoiden pysäyttäminen perustui poliisin havaintoihin sekä analyysi- ja vihjetietoihin.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että poliisin suorittamalla katuprostitutiutiovalvonnalla oli ollut yhdenvertaisuuslain 11 §:n 1 momentissa edellytetty lakiin perustuva hyväksyttävä tavoite. Saadun selvityksen perusteella poliisilla oli myös ollut hyväksyttävä syy kiinnittää huomiota muutoksenhakijoihin ja heidän seurassaan olleeseen miehenkilöön sekä tarkkailla heidän toimintaansa.

Korkein hallinto-oikeus katsoi kuitenkin, että potentiaalisesti asiakontaktiksi tulkitun miehen poistuttua muutoksenhakijoiden seurasta poliisi ei ollut enää voinut päätellä tilanteen liittyneen seksin myymiseen. Poliisi ei ollut myöskään selvittänyt, että sen saama vihjetieto katuprostitutiosta olisi liittynyt muutoksenhakijoihin tai heitä muutoin kuin ihonvärin puolesta muistuttaviin henkilöihin tai että sillä olisi ollut muita omiin havaintoihin perustuvia syitä epäillä muutoksenhakijoita katuprostitutiion harjoittamisesta. Muutoksenhakijoiden pysäyttämistä valvontatoimenpiteitä varten ei siten asian olosuhteissa voitu pitää oikeasuhtaisena keinona katuprostitutiiovalvonnan suorittamiselle.

Suomen perustuslaki 6 § 2 momentti

Yhdenvertaisuuslaki 8 § 1 momentti, 10 §, 11 § 1 momentti, 20 § 3 momentti, 28 §
Ulkomaalaislaki 129 a §
Euroopan ihmisoikeustuomioistuinten ratkaisut asioissa Timishev v. Venäjä (13.12.2005) ja Lingurar v. Romania (16.4.2019)
YK:n ihmisoikeuskomitean ratkaisu asiassa Rosalind Williams Lecaft v. Espanja (17.8.2009)
Äänestys 4–1

KHO:2022:110

Kuntien välinen hallintoriita – Vastuu lastensuojelun kustannuksista – Sijaishuollon kustannukset – Sijaishuollon järjestämisen tarve – Riittävien lastensuojelullisten toimenpiteiden laiminlyönti

Sijaishuollon kustannuksista vastaavaa kuntaa koskevia säännöksiä sovellettaessa oli arvioitava, oliko lapsen aiemman kotikunnan katsottava uuden kotikunnan hakeuksessa esitetyn perusteella laiminlyöneen velvollisuutensa ryhtyä riittäviin lastensuojelullisiin toimenpiteisiin lapsen asuessa tässä kunnassa ja oliko huostaanoton ja sijaishuollon tarve uudessa kotikunnassa aiheutunut ainakin pääosin näistä laiminlyönneistä. Korkein hallinto-oikeus totesi, että kustannusvastuu voi muuttotilanteessa siten jäädä vanhalle kotikunnalle, jos se ei ollut järjestänyt lapselle ja hänen perheelleen riittäviä tukitoimia tai huostaanottoon ja sijaishuollon järjestämiseen ei ollut ryhtytty, vaikka perusteet lapsen huostaanotolle olisivat täyttyneet. Kun saadun selvityksen perusteella näin ei ollut, lasten sijaishuollon järjestämisen tarpeen ei katsottu syntyneen vanhassa kotikunnassa.

Lastensuojelulaki 16 a § 1 ja 3 momentti

KHO:2022:111

Ulkomaalaisasia – Kansainvälinen suojelu – Hallinto-oikeuden päätös – Äänestys – Ratkaistavat kysymykset – Enemmistö – Lopputulos – Selkeyden vaatimus

Asiassa oli otettava kantaa siihen, oliko ulkomaalaisasiaa koskenut hallinto-oikeuden päätös äänestys-

lausunnot huomioon ottaen syntynyt lainmukaisessa järjestyksessä ja vastasiko päätöksen lopputulos kokoonpanon jäsenten enemmistön kantaa. Päätös oli tehty kolmen jäsenen kokoonpanossa.

Valitus Maahanmuuttoviraston päätöksestä oli tullut vireille hallinto-oikeudessa ennen oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain voimaan tuloa. Asiassa oli siten tullut soveltaa hallintolainkäyttölakia. Hallintolainkäyttölain mukaan äänestyksessä voittaa mielipide, jota enemmistö on kannattanut. Jos samaa vaatimusta koskevassa asiassa on useita kysymyksiä, jotka vaikuttavat ratkaisun lopputulokseen, näistä jokaisesta on asiassa hallintolainkäyttölain ohella sovellettavan oikeudenkäymiskaaren mukaan äänestettävä ja tuomioistuimen jäsenen on lausuttava jokaisesta ratkaistavasta kysymyksestä.

Hallinto-oikeuden pääasialkaisu koski kansainvälistä suojelua, yksilöllisen inhimillisen syyn vuoksi myönnettävää oleskelulupaa, käännyttämistä ja maahantulokieltoa. Kansainvälisen suojelun osalta kaksi hallinto-oikeuden jäsentä hylkäsi valituksen. Yksi jäsenistä oli asiasta kansainvälisen suojelun osalta eri mieltä, mutta pääasialkaisu oli tältä osin kokoonpanon enemmistön kannan mukainen.

Kansainvälistä suojelua koskevalta osalta ratkaisun lopputuloksesta eri mieltä ollut jäsen oli äänestyslauseunnossaan katsonut, että Maahanmuuttoviraston päätös olisi tullut kumota ja asia palauttaa Maahanmuuttovirastolle turvapaikan antamiseksi muutoksenhakijalle.

Yksilöllisen inhimillisen syyn vuoksi myönnettävän oleskeluluvan, käännyttämisen ja maahantulokiellon osalta hallinto-oikeus oli pääasialkaisuun ja perustelujen mukaan kumonnut Maahanmuuttoviraston päätöksen ja palauttanut asian vastaavilta osin Maahanmuuttovirastolle uudelleen käsiteltäväksi. Toinen kokoonpanon jäsenistä, joka oli katsonut, ettei asiassa ollut edellytyksiä kansainväliseen suojeluun, olisi äänestyslauseuntonsa mukaan hylännyt valituksen myös tältä osin. Toisessa äänestyslauseunnossa ei ollut oikeudenkäymiskaareissa edellytetyllä tavalla lausuttu yksilöllisestä inhimilli-

sestä syystä myönnettävästä oleskeluvasta, käännyttämisestä ja maahantulokiellosta.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että hallinto-oikeuden päätöksen lopputulos ei ollut siltä osin kuin se koski yksilöllisen inhimillisen syyn vuoksi myönnettävää oleskelulupaa, käännyttämistä ja maahantulokielloa perustunut hallintolainkäyttölaissa edellytettyllä tavalla kokoonpanon enemmistön kantaan. Tähän nähden päätöksen lopputulos jäi epäselväksi.

Korkein hallinto-oikeus kumosi hallinto-oikeuden päätöksen lainvastaisena ja palautti asian hallinto-oikeudelle uudelleen käsiteltäväksi.

Hallintolainkäyttölaki (586/1996)
52 § 1 ja 3 momentti
Oikeudenkäymiskaari 23 luku 5 §
Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa 125 § ja 126 § 2 momentti
Ks. Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa 85 §
Ks. KHO 2020:37

KHO:2022:112

Asiakirjajulkisuus – Tietojen antamistapa – Sähköinen kopio – Viranomaisen harkintavalta – Viranomaisen henkilörekisteri – Henkilötieto – Journalistinen tarkoitus – Datajournalismi – Järjestyksenvalvoja- ja vartijahyväksyntä

Toimittaja oli journalistisessa tarkoituksessa esittänyt Poliisihallitukselle pyynnön saada yksilöidyt järjestyksenvalvoja- ja vartijahyväksynnän saaneita henkilöitä koskevat tiedot sähköisenä kopiona. Kysymys oli poliisin hallintoasiain tietojärjestelmään sisältyvistä noin 60 000 henkilöä koskevasta tiedoista yksittäisten tietojen määrän ollessa yli 600 000. Poliisihallitus ei luovuttanut tietoja pyydytyllä tavalla.

Asiakirjoista ilmenneen tietojen käyttötarkoitusta, suojaamista ja hävittämistä koskevan selvityksen perusteella korkein hallinto-oikeus katsoi, että pyydytysten henkilötietojen antamiselle poliisin hallintoasiain tietojärjestelmästä sähköisenä kopiona oli julkisuuslain 16 §:n 3 momentissa tarkoitettut edellytykset. Vaikka mainitun lainkohdan

mukaiset edellytykset henkilötietojen antamiselle sähköisenä kopiona viranomaisen henkilörekisteristä täytyivätkin, asiassa tuli tämän lisäksi arvioida tietojen sähköisessä muodossa tapahtuvan antamisen edellytyksiä julkisuuslain 16 §:n 2 momentin (385/2007) toisessa virkkeessä säädetyllä tavalla. Koska Poliisihallitus ei ollut vielä käyttänyt sille viimeksi mainitun lainkohdan nojalla kuuluvaa harkintavaltaa, asia oli palautettava sille uudelleen käsiteltäväksi.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että tietojen antamistapaa koskeva julkisuuslain 16 §:n 2 momentin toisen virkkeen perusteella tapahtuva viranomaisen harkinta ei ollut vapaata, vaan Poliisihallituksen tuli harkinnassaan ottaa huomioon julkisuuslain 17 §:n 1 momentissa säädetty. Poliisihallituksen oli kiinnitettävä huomiota erityisesti siihen, että tietoja oli pyydytty journalistisessa eli julkisuusperiaatteen toteutumisen kannalta keskeisessä tarkoituksessa ja että julkisuuslain 16 §:n 2 momentin toisen virkkeen osalta lain esitöissä oli nimenomaan todettu, että viranomaisen oli 17 §:n mukaisesti ratkaisua harkitessaan otettava huomioon pyydytysten tietojen käyttötarkoitus suhteessa julkisuusperiaatteeseen ja sen tarkoitukseen.

Suomen perustuslaki 12 §
Tietosuojalaki 27 § ja 28 §
Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (julkisuuslaki) 16 § 1 momentti, 2 momentti (385/2007) ensimmäinen ja toinen virke ja 3 momentti sekä 17 § 1 momentti
Laki henkilötietojen käsittelystä poliisitoimissa (761/2003) 1 § 1 momentti, 3 § 1 ja 2 momentti ja 3 momentti 6 kohta
Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta (EU) 2016/679 luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelystä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuoja-asetus) 85 artikla 1 ja 2 kohta ja 86 artikla

KHO:2022:114

Sähkömarkkinalaki – Toimenpidetty – Valitusoikeus – Säh-

köntuottaja – Suurjännitteiseen jakeluverkkoon liittyminen – Siirtopalvelujen hinnoittelu – Hinnoittelun syrjimättömyys ja kohtuullisuus – Päätöksen perustelevuus

Sähköntuottaja oli tehnyt Energiavirastolle tutkintapyynnön muun ohella sähköntuotannon siirtopalvelujen hinnoittelusta verkonhaltijan suurjännitteisessä jakeluverkossa. Energiavirasto oli päätöksessään katsonut verkonhaltijan toimineen eräiltä osin sähkömarkkinalain vastaisesti, mutta muun ohella sähkömarkkinalain 24 §:n mukaisesti soveltaessaan ilmoittamaansa tariffirakennetta tuotantoasiakkaiden hinnoitteluun sekä sähkömarkkinalain 21 §:n mukaisesti myydessä kohtuullista korvausta vastaan siirto- ja jakelupalveluja suurjännitteisessä jakeluverkossa.

Markkinaoikeus oli tutkinut sähköntuottajan valituksen ja kumonnut Energiaviraston päätöksen siltä osin kuin verkonhaltijan oli katsottu toimineen sähkömarkkinalain 24 ja 21 §:n mukaisesti ja palauttanut asian Energiavirastolle uudelleen käsiteltäväksi. Energiaviraston valituksesta korkeimmassa hallinto-oikeudessa oli arvioitava, olisiko valitus markkinaoikeuteen tullut jättää tutkimatta valitusoikeuden puuttumisen vuoksi ja oliko markkinaoikeudella ollut perusteet kumota päätös kyseiseltä osin.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että Energiaviraston velvollisuutena oli valvoa sähkömarkkinasääntelyn noudattamista ja siten myös siirtopalvelujen hinnoittelun syrjimättömyyttä. Sähköntuottajilta siirto- ja jakelupalvelujen maksujen määrätymisellä voitiin myös katsoa olevan yleisesti ottaen olennaista merkitystä sähkömarkkinoiden toimintaan. Sähkömarkkinalaissa oli säädetty verkonhaltijan velvollisuuksista, joiden voitiin katsoa perustavan oikeuksia verkkoon liittyvälle sähköntuottajalle. Sähköntuottajan oikeuksien tehokkaan toimeenpanon varmistaminen edellytti, että Energiaviraston ratkaisu olla velvoittamatta verkonhaltijaa korjaamaan väitettyä sähkömarkkinalain vastaista menettelyä voitiin saattaa markkinaoikeuden arvioi-

tavaksi. Markkinaoikeuden oli tullut tutkia sähköntuottajan valitus.

Pääasian osalta korkein hallinto-oikeus totesi, että verkonhaltijan velvollisuuksiin ja erityisesti hinnoittelun lainmukaisuuteen kohdistuva Energiaviraston valvonta ei voinut perustua yksinomaan jälkikäteiseen verkonhaltijan hinnoittelun kohtuullisuuden kokonaisarviointiin tilanteessa, jossa yhden asiakasryhmän siirtohintoihin oli tehty moninkertainen hinnankorotus. Vaikka sähkön siirtomaksut erityyppisille asiakasryhmille voitavatkin perustelluista syistä poiketa toisistaan, Energiaviraston on sähkömarkkinalainsäädännön perusteella osana hinnoittelun kohtuullisuutta valvottava ja arvioitava tarvittaessa myös hinnoittelun tasapuolisuutta asiakasryhmien välillä.

Energiavirasto ei ollut päätöksessään hallintolain 44 §:n 45 §:ssä edellytettyllä tavalla esittänyt perusteluja sille, että verkonhaltija olisi asettanut suurjännitteisen jakeluverkon asiakkaille siirtomaksuja muihin asiakasryhmiin nähden syrjimättömällä tavalla. Siten markkinaoikeuden päätöksen lopputuloksen muuttamiselle ei ollut perusteita.

Laki sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta 6 § 1 momentin 2 kohta, 9 § ja 36 § 1 momentti Sähkömarkkinalaki 18 §, 21 § ja 24 §

Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa 7 § 1 momentti Unionin tuomioistuimen tuomiot asioissa C-510/13, E.ON Földgáz Trade (EU:C:2015:189) ja C-492/14, Essent Belgium (EU:C:2016:732) Ks. ja vrt. KHO 2000:54 ja 2020:106

KHO:2022:116

Elintarvikevalvonta – Luonnonmukainen tuotanto – Kielto markkinoida tuotetta luonnonmukaisena – Viranomaisen selvittämismenettely – Eläinsuojelulain mukaiset tarkastukset ja päätökset – ELY-keskus

ELY-keskus oli päättänyt eläinsuojelutarkastuksilla 29.5.2018 ja 5.10.2018 havaittujen vakavien puutteiden johdosta, että A:n tilan

eläintuotteita (maito/liha) ei saa markkinoida luonnonmukaisesti tuotettuina. Markkinointikielto oli määräaikainen ja voimassa kaksi vuotta. Hallinto-oikeus oli A:n valituksen enemmälti hyläten muuttanut markkinointikiellon määräajan yhdeksi vuodeksi seitsemäksi kuukaudeksi.

Tilalla oli luonnonmukaisen tuotannon valvonnasta annetun lain (luomulaki) mukaisessa tarkastuksessa havaittu vain lieviä, huomautuksen tai korjauskehotuksen aiheuttavia puutteita. Luomulaissa ei säädetty mainitun lain suhteesta eläinsuojelulakiin eikä siitä, että myös kansallisen eläinsuojelulainsäädännön vaatimusten täyttäminen olisi edellytyksenä sille, että tuotanto täyttää luomutuotannolle asetetut vaatimukset. ELY-keskus ei myöskään ollut eläinsuojelulain mukainen valvontaviranomainen.

Sen sijaan sellaisenaan suoraan sovellettavassa neuvoston asetuksessa säädettiin myös eläinten terveyden, hyvinvoinnin ja käyttäytymistarpeiden huomioon ottamisesta. Asetuksen 1 artikla 4 kohta huomioon ottaen tämä tarkoitti myös muun muassa eläinten ruokkimista koskevien kansallisten säännösten soveltamista. Neuvoston asetuksen 14 artiklan b kohdan viii alakohdan mukaan eläimille ei saa aiheuttaa tarpeetonta kärsimystä.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että viitatuksi säännökset huomioon ottaen neuvoston asetuksen 30 artiklan 1 kohdan 2 alakohdassa ja luomulain 32 §:n 2 momentissa mainittu säännösten rikkominen koski myös eläinsuojelulaissa säänneltyä eläintenpitoa. ELY-keskus oli siten hallintolain 31 §:n 1 momentin mukainen selvittämismenettelysuutensa puitteissa voinut asiaa ratkaista ottaa huomioon asianomaisten viranomaisten eläinsuojelua koskevien kansallisten säännösten noudattamista valvoessaan hankkimaan erillisen selvityksen.

Luomulaissa ei ollut määritelty perusteita kiellon pituuden arvioinnille. Tilan nautojen pitoa koskevat puutteet eivät olleet olleet tilanteen osittainen parantuminen huomioon ottaen vakavuudeltaan sellaisia, että kielto olisi tullut määrätä pisimpänä mahdollisena. Kun otettiin myös huomioon, että nau-

tojen pidon havaitut puutteet oli ollut mahdollista poistaa suhteellisen lyhyen ajan kuluessa ja että A oli myös pyrkinyt poistamaan niitä, hallinto-oikeuden päätöksen mukainen yhden vuoden ja seitsemän kuukauden kielto oli seuraamuksena liian pitkä ja kiellon voimassaolo oli syytä lyhentää 12 kuukauden mittaiseksi.

Laki luonnonmukaisen tuotannon valvonnasta (294/2015) 1 § 1 momentti, 2 ja 21 § sekä 32 § 2 momentti

Eläinsuojelulaki 3 § 1 momentti, 4 § 1 momentti ja 5 § 1 momentti Eläinsuojeluasetus 1 § 1 momentti sekä 2, 4, 9 ja 11 §

Valtioneuvoston asetus nautojen suojelusta (592/2010) 3 § 2 momentti, 5 § 1 momentti, 9 § 1 momentti, 11 § 3 momentti ja 13 § 1 momentti

Hallintolaki 31 § 1 momentti ja 34 § 1 momentti

Neuvoston asetus (EY) N:o 834/2007 luonnonmukaisesta tuotannosta ja luonnonmukaisesti tuotettujen tuotteiden merkinnöistä sekä asetuksen (ETY) N:o 2092/91 kumoamisesta 1 artikla 1 ja 4 kohta, 3 artikla, 5 artikla, 11 artikla 1 kohta, 14 artikla b kohta ii alakohda, 30 artikla 1 kohta ja 34 artikla 2 kohta

Komission asetus (EY) N:o 889/2008 luonnonmukaisesta tuotannosta ja luonnonmukaisesti tuotettujen tuotteiden merkinnöistä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 834/2007 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä luonnonmukaisen tuotannon, merkintöjen ja valvonnan osalta 10 artikla 1 kohta

Ympäristöasiat

KHO:2022:102

Maankäyttö ja rakentaminen – Poikkeaminen – Rakennuksen vähimmäisetäisyys rantaviivasta – Rakennuspaikan sopivuus – Tulvavaara – Poikkeamisen edellytykset

Poikkeamispäätös koski 73 kerrosneliömetrin suuruisen loma-asunnon rakentamista yleiskaavassa loma-asuntoalueeksi osoitetulle alueelle vastoin kunnan rakennusjärjes-

tyksessä edellytettyä 25 metrin vähimmäisetäisyyttä rantaviivasta. Rakennuspaikka sijoittui kapealle niemelle siten, että loma-asunnon lyhin etäisyys rantaviivasta oli rakennuksen länsipuolella seitsemän metriä ja rakennuksen itäpuolella kuusi metriä.

Korkein hallinto-oikeus totesi, ettei uudisrakennusta maankäyttö- ja rakennuslain 116 §:n 2 momentti huomioon ottaen voida sijoittaa paikalle, joka ei ole tarkoitukseen sovelias ja rakentamiseen kelvollinen. Tämän vuoksi ja kun otettiin huomioon, että poikkeamisessa oli nimenomaan kysymys loma-asunnon sijoittumisesta rakennuspaikalle, poikkeamisesta päätettäessä oli jo tullut varmistua siitä, että hakemuksessa esitetty lomarakennuksen sijaintipaikka täytti rakennuslain 116 §:n 2 momentissa asetetut vaatimukset. Loma-asunnon sijoituksessa rannan välittömään läheisyyteen ja tulvavaara-alueelle oli poikkeamisesta päätettäessä lisäksi tullut kiinnittää huomiota siihen, että loma-asunnon jätevesien käsittely oli rakennuslupavaiheessa yksityiskohtaisemmin esitettävillä teknisillä ratkaisulla mahdollista järjestää ympäristönsuojelulain ja muiden jätevesien käsittelyä koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti ilman haittaa ympäristölle.

Poikkeamispäätöksestä ei ilmennyt, millä tavoin rakennuspaikan tulvariskien hallinta ja rannan läheisyys oli otettu poikkeamisen edellytyksiä arvioitaessa huomioon. Poikkeamispäätökseen ei ollut myöskään sisällytetty tulvariskien arviointia tai rakennuspaikalle aiheutuvan vaaran torjuntaa koskevia ehtoja, eikä päätöstä tehtäessä ollut arviointia tulvariskien hallitsemiseksi tarvittavien toimenpiteiden, kuten maapohjan korottamisen, toteuttamiskelpoisuutta rannan välittömään läheisyyteen ja maisemallisesti aralle alueelle sijoittuvalla loma-asunnon sijaintipaikalla. Poikkeamispäätöstä tehtäessä ei siten ollut riittäväällä tavalla varmistuttu siitä, että poikkeamiselle maankäyttö- ja rakennuslain 171 §:ssä asetetut oikeudelliset edellytykset täyttyvät.

Maankäyttö- ja rakennuslaki 116 § 2 momentti, 171 § 1 ja 2 momentti

Ks. KHO 2021:70 ja KHO 4.3.2013 taltionumero 796 (lyhyt ratkaisuseloste)

KHO:2022:109

Maankäyttö ja rakentaminen – Rakennusluvan voimassaolon jatkaminen – Rakentamisen oikeudellisten edellytysten arviointi – Suunnittelutarveratkaisun tarve – Tuulivoimala

Asia koski tuulivoimalan rakennusluvan voimassaolon jatkamista. Hankkeelle oli aikanaan myönnetty suunnittelutarveratkaisu. Rakennuslupaa oli sittemmin haettu mainitun suunnittelutarveratkaisua koskevan päätöksen voimassaolon aikana. Asiassa oli ratkaistavana, oliko tuulivoimalahankkeelle myönnetyn rakennusluvan voimassaolon jatkaminen edellyttänyt uutta suunnittelutarveratkaisua sen arvioimiseksi, olivatko oikeudelliset edellytykset rakentamiseen edelleen voimassa.

Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan rakennusluvan voimassaoloa voitiin työn aloittamista varten pidentää enintään kahdella vuodella, jos oikeudelliset edellytykset rakentamiseen olivat edelleen voimassa. Maankäyttö- ja rakennuslaissa ei säädetty, että hankkeelle myönnetyn rakennusluvan voimassaoloa tulisi rajoittaa samalle hankkeelle aikaisemmin myönnetyn suunnittelutarveratkaisun voimassaoloa vastaavaksi. Rakennusluvan voimassaoloa arvioitiin siten erikseen sitä koskevien säännösten perusteella. Vastaavasti rakennusluvan voimassaolon jatkamisen edellytyksiä arvioitiin erikseen sitä koskevan säännöksen mukaan.

Rakennusluvan voimassaolon jatkamisen edellytyksenä oli, että oikeudelliset edellytykset rakentamiseen olivat edelleen voimassa. Korkein hallinto-oikeus totesi, että arvio edellytysten täytymisestä tehtiin rakennusluvan voimassaolon jatkamista koskevaa asiaa käsiteltäessä. Tämän arvioinnin tekeminen ei edellyttänyt uuden suunnittelutarveratkaisun tekemistä.

Maankäyttö- ja rakennuslaki 143 §

KHO:2022:115

Ympäristönsuojelulaki – Ilmoitusmenettely – Ympäristöluvan tarve – Eläinsuoja – Toiminnan laajentaminen – Kohtuuton rasitus – Haju – Naapuruussuhdehaitta

Korkeimmassa hallinto-oikeudessa oli toiminnanharjoittajien valituksesta ratkaistavana, oliko eläinsuojan laajentamista koskeva asia voitu käsitellä ilmoitusmenettelyssä vai edellyttikö hanke ympäristölupaa.

Toiminnan laajuuden ja eläinmäärän perusteella arvioituna asiassa oli lähtökohtaisesti kyse ilmoituksenvaraisesta eläinsuojan toiminnan olennaisesta muuttamisesta. Asiassa oli kuitenkin ensin ratkaistava, aiheutuiko toiminnasta muutoksen jälkeen kohtuutonta rasitusta naapurustolle, jolloin asia olisi käsiteltävä ympäristölupamenettelyssä. Arvioitavana oli muun ohella se, mikä merkitys asiassa oli sillä, että naapurit eivät olleet valittaneet päätöksestä.

Kyse oli toiminnan laajentamisesta lisääntyvän eläinyksikkömäärän perusteella noin 1,94-kertaiseksi aiempaan ympäristölupaan verrattuna sekä tuotantosuunnan muutoksesta. Eläinsuojat ja lietesäiliöt sijaitsivat avoimella peltoalueella, ja niiden lähiympäristössä oli useita naapureiden asuinrakennuksia.

Vaikka tilakeskus sijaitsi kotieläintuotantovaltaisella alueella ja eläinsuojien hajua sinänsä voitiin pitää alueella tavanomaisena, lähimmät naapurien asuinrakennukset sijaitsivat hyvin lähellä eläinsuojia ja lietesäiliöitä. Hajuhaittaa aiheutuu muun muassa eläinsuojien lisääntyvästä ilmanvaihdosta, lisääntyvästä lietteen sekoittamisesta ja lannan kuljettamisesta. Hajuhaitta ei lisääntynyt toiminnan laajenemisen myötä eläinmäärän kasvua vastaavasti, mutta eläinyksikkömäärän lähes kaksinkertaistuksessa hajuhaitan voimakkuus ja hajun esiintymisaika saattavat lisääntyä lähialueella merkittävästi.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että naapureiden näkemyksillä saattoi olla merkitystä lupaharkinnassa. Naapuruusoikeudellisen haitan merkitys ympäristöluvan tarpeen kannalta oli kuitenkin arvioitava

objektiivisesti osana julkisoikeudellista ennakkovalvontamenetelyä.

Korkein hallinto-oikeus katsoi edellä sanottuun nähden, että eläinsuojatoiminnan laajentumisesta saattoi aiheutua hajun vuoksi kohutuutonta räsistä naapurustolle, joten kyseessä olevaan toimintaan oli oltava ympäristölupa.

Ympäristönsuojelulaki 27 § 2 momentti, 29 a § 1 momentti 2 kohta, 115 a § 1 ja 2 momentti, 115 d § 1 ja 2 momentti

Ympäristönsuojelulain liite 4 (1166/2018) kohta 5 alakohta a Ympäristönsuojelulain muuttamisesta annettu laki (1166/2018), voimaantulosäännöksen 3 momentti Eräistä naapurussuhteista annettu laki 17 § 1 ja 2 momentti Ilmoituksenvaraisista eläinsuojista annettu valtioneuvoston asetus (138/2019) 1 §

Ks. KHO 13.8.2020 taltionumero 3394 (lyhyt ratkaisuseloste); ks. myös KHO 2022:113.

Veroasiat

KHO:2022:96

Elinkeinotulon verotus – Korkomenojen vähentäminen – Korkovähennysrajoitusten soveltaminen – Verovuoden nettokorkomenot – Vähennyskelvottomat nettokorkomenot – Aiempina verovuosina vähennyskelvottomien nettokorkomenojen vähentäminen

A Oy:llä oli konsernin sisäistä pitkäaikaista velkaa noin 19,5 miljoonaa euroa. A Oy:lle kertyi korkomenoja ja -tuloja verovuosittain siten, että nettokorkomenojen vuotuinen määrä saattoi olla yli tai alle 500 000 euroa. A Oy:llä oli ja sille kertyi mahdollisesti myös tulevana verovuosina vähennyskelvottomia nettokorkomenoja.

Asiassa oli ratkaistavana, olivatko A Oy:n verovuoden nettokorkomenot ja edellisten verovuosien vähennyskelvottomat nettokorkomenot vähennyskelvottomia elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 18 a §:n 3 momentissa säädetyn prosenttiperusteisen korkovähennysrajoituksen mukaisesti, jos A Oy:n verovuoden nettokorkome-

nojen määrä oli verovuonna enintään 500 000 euroa mutta yhtiön verovuoden nettokorkomenojen ja aiemmilta verovuosilta kertyneiden vähennyskelvottomien nettokorkomenojen yhteismäärä oli suurempi kuin 500 000 euroa.

Elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 18 a §:n 8 momentin perusteella vähennyskelvottomia nettokorkomenoja voidaan vähentää seuraavien vuosien tuloista kunkin verovuoden vähennyskelvottomien nettokorkomenojen määrään saakka. Seuraavan vuoden vähennyskelvottomien nettokorkomenojen määrällä tarkoitetaan sitä määrää, jonka verovelvollinen voi kyseessä olevana verovuotena vähentää saman pykälän 3 ja 4 momentissa säädettyjen verovuoden nettokorkomenojen perusteella määräytyvien rajoitusten mukaisesti. Siten kulloinkin esillä olevalta verovuodelta kertyneiden nettokorkomenojen määrän perusteella määrätetään, sovelletaan-ko esillä olevan verovuoden ja aiemmilta verovuosilta siirtyneiden vähennyskelvottomien nettokorkomenojen yhteismäärän vähentämiseen euromääräistä vähennysoikeuden rajoitusta vai prosenttiperusteista rajoitusta. Tämän vuoksi A Oy:n verovuoden nettokorkomenot ja edellisten verovuosien vähennyskelvottomat nettokorkomenot eivät olleet vähennyskelvottomia elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 18 a §:n 3 momentissa säädetyn prosenttiperusteisen korkovähennysrajoituksen mukaisesti, jos A Oy:n nettokorkomenot olivat verovuonna enintään 500 000 euroa. Ennakkoratkaisu verovuosille 2020 ja 2021. Äänestys 4–1.

Laki elinkeinotulon verottamisesta 7 § 1 momentti, 18 § 1 momentti 2 kohta ja 18 a § 1 momentti, 3 momentti, 3 momentti (1237/2018) ja 8 momentti

Neuvoston direktiivi sisämarkkinoiden toimintaan suoraan vaikuttavien veron kiertämisen käytäntöjen torjuntaa koskevien sääntöjen vahvistamisesta (EU) 2016/1164 8 johdantokappale, 3 artikla ja 4 artikla 1 kohta 1 alakohta, 3 kohta 1 alakohta a alakohta ja 6 kohta a alakohta

KHO:2022:104

Perintöverotus – Ulkomaisen veron hyvitys – Kanadassa sijaitsevat kiinteistöt – Kanadan valtiolle suoritettu tulovero

B oli kuollut vuonna 2016. B:n A:lle ja muille perinnönsaajille jättämään perintöön oli kuulunut muun muassa kaksi Kanadassa sijaitsevaa kiinteistöä. Kanadan verolainsäädännön mukaan B:n omistamat kiinteistöt oli katsottu hänen kuolemansa perusteella luovutetuiksi, minkä vuoksi B:n kuolinpesän oli maksettava Kanadan valtiolle tuloveroa (Income Tax). Kanadassa veronalaista tuloa oli puolet kiinteistöistä kertyneiksi katsottujen luovutusvoittojen yhteismäärästä. B:n kuolinpesä oli maksanut tuloveron vuonna 2017. Suomessa B:n jälkeen toimitetussa perintöverotuksessa sanotut kiinteistöt luettiin perinnönjättäjän varoihin.

Asiassa oli ratkaistava, oliko Kanadan valtiolle perinnönjättäjän kuoleman perusteella kertyneeksi katsotuista luovutusvoitoista kuolinpesän suorittama tulovero (Income Tax) perintö- ja lahjaverolain 4 §:n 2 momentissa tarkoitettu vieraalle valtiolle suoritettu vero, jota voitiin hyvittää Suomessa A:lle maksuun pantavasta perintöverosta.

Suomessa A:lle määrätty perintövero perustui perintö- ja lahjaverolain 9 §:n 1 momentin mukaisesti esillä olevien kiinteistöjen käypiin arvoihin eli todennäköisiin luovutushintoihin, ja Kanadan valtion tuloveron perusteena oli kiinteistöistä kertyneeksi katsottu yhteenlaskettu luovutusvoitto. Siten osa Suomen perintöverosta kohdistui samaan osaan Kanadassa sijaitsevien kiinteistöjen arvosta, joka oli ollut Kanadassa tuloverotuksen kohteena.

B:n kuolinpesän Kanadan valtiolle maksama vero oli Suomen ja Kanadan välillä tuloveroja koskevan kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi ja veron kiertämisen estämiseksi tehdyssä sopimuksessa tarkoitettu kanadalainen vero, jonka Kanada oli verosopimuksen 13 artiklan 1 kappaleen nojalla oikeutettu määräämään. Suomessa ei maksuunpantu sellaista tuloveroa, josta Kanadan tulovero olisi

voitu hyvittää. Tuloverosopimuksesta ja sen esitöistä kävi kuitenkin ilmi Kanadan ja Suomen tarkoitus välttää kaksinkertaista verotusta.

Perintö- ja lahjaverolain 4 §:n 2 momentin tarkoituksena oli laajentaa verotuksen alueellista soveltamisalaa ja vastaavasti turvata riittävät säännökset kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen poistamiseksi. Säännöksen sanamuodon perusteella ulkomaisen veron hyvittäminen edellytyksenä oli, että kysymys oli vieraalle valtiolle suoritetusta verosta ja että tämä vero perustui samaan perintöön kuin Suomessa suoritettava perintövero. Nämä edellytykset täyttyivät asiassa. Sanotusta säännöksestä ja lain esitöistä ei sen sijaan ilmennyt, että vieraalle valtiolle suoritettua veron olisi oltava nimenomaisesti perintöveroa tai ettei samasta perinnöstä vieraalle valtiolle suoritettu vero olisi Suomessa perintöverosta hyvitettävissä, jos vieraassa valtiossa verovelvollisena oli pidetty perinnönsaajien sijasta perinnönjättäjän kuolinpesää.

Edellä mainittujen seikkojen perusteella korkein hallinto-oikeus katsoi, että B:n kuolinpesän Kanadan valtiolle maksamaa tuloveroa voitiin hyvittää perintöverosta, joka Suomessa oli määrätty A:lle B:n jälkeen toimitetussa perintöverotuksessa.

Perintö- ja lahjaverolaki 4 §
1 momentti 2 kohta ja 2 momentti ja 9 § 1 momentti
Sopimus Suomen ja Kanadan välillä tuloveroja koskevan kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi ja veron kiertämisen estämiseksi 2 artikla 1 kappale, 13 artikla 1 kappale ja 21 artikla 2 kappale a kohta

KHO:2022:105

Lahjaverotus – Sukupolvenvaihdoshuojennus – Lahjaveron peruste – Kolmen vuoden kuluessa saadut lahjat – Lahjojen kumulointi – Aikaisemmin suoritettua lahjaveron vähentäminen

A oli 29.12.2015 saanut isältään lahjaksi 30 B Oy:n osaketta, joiden käypä arvo oli ollut 1 772 456,70 eu-

roa ja perintö- ja lahjaverolain 55 §:n 2 momentissa tarkoitettu arvo eli niin sanottu sukupolvenvaihdosarvo 556 540 euroa. A oli lisäksi 7.6.2018 saanut isältään lahjaksi 30 saman yhtiön osaketta, joiden käypä arvo oli ollut 1 614 892,05 euroa ja sukupolvenvaihdosarvo 489 616,56 euroa. Verohallinto oli jättänyt maksuunpanematta osan molemmista lahjoista määrättävää lahjaverosta perintö- ja lahjaverolain 55 §:n nojalla.

Asiassa oli ratkaistavana se, miten A:n 29.12.2015 ja 7.6.2018 saamat lahjat oli kumuloitava eli laskettava yhteen, kun A oli kummankin lahjan osalta oikeutettu sukupolvenvaihdoshuojennukseen.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että maksettavan huojennetun lahjaveron laskemisen perusteeksi oli lahjoja kumuloitaessa pantava A:n lahjoina saamiensa osakkeiden yhteenlaskettu käypä arvo. Maksuunpanematta jätettävä lahjaveron osa oli määritettävä vähentämällä lahjoitettujen osakkeiden yhteenlaskettujen käypien arvojen perusteella lasketusta verosta se vero, joka lahjoista olisi ollut määrättävä, jos osakeyhtiön yritysvarallisuus olisi kunkin lahjan osalta arvostettu perintö- ja lahjaverolain 55 §:n 2 momentissa tarkoitettuun sukupolvenvaihdosarvoon. Näin huojennetun lahjaveron määrästä oli vielä vähennettävä se lahjavero, joka aikaisemmasta lahjasta oli jo suoritettu.

Perintö- ja lahjaverolaki 9 §
1 momentti, 20 § 2 momentti, 21 § ja 55 § 1 momentti, 2 momentti ja 4 momentti

KHO:2022:107

Henkilökohtaisen tulon verotus – Luovutustappio – Arvopaperin arvonnennetyt – Juokseva velkakirja – Menetyksen lopullisuus – Yrityssaneeraus

A oli vuonna 2019 sijoittanut 10 000 euroa B Oy:n arvo-osuusperusteiseen velkakirjaohjelmaan. B Oy oli taloudellisten vaikeuksiensa vuoksi hakeutunut yrityksen saneerauksesta annetun lain mukaiseen saneerausmenettelyyn, joka oli alkanut maaliskuussa vuonna 2020.

Käräjäoikeus oli lokakuussa vuonna 2020 vahvistanut B Oy:n saneerausohjelman, jossa A:n saatavaa oli leikattu 30 prosenttia.

Saneerausohjelman tavoitteena oli velallisen liiketoiminnan tervehdyttäminen, ja velkojille oli saneerausohjelmassa leikattujen velkasaatavien osalta mahdollista maksaa lisäjako-osuutta. Korkein hallinto-oikeus katsoi, ettei asiassa ollut selvää, ettei A voinut saada suoritusta juoksevaan velkakirjaan perustuvalla saatavalleen siltä osin kuin käräjäoikeus oli saneerausohjelmassa leikannut saatavaa. Tämän vuoksi saneerausohjelmassa tehty A:n velkasaatavan pääoman leikkaus ei ollut tuloverolain 50 §:n 3 momentin 2 kohdassa tarkoitettu luovutustappioon rinnastettava arvopaperin arvonnennetyt, jota olisi voitu pitää konkurssiin verrattavan syyn vuoksi lopullisena verovuonna 2020.

Keskusverolautakunnan ennakkoratkaisu verovuodelle 2020.

Äänestys 4–1

Tuloverolaki 50 § 1 momentti ja 3 momentti 2 kohta

KHO:2022:108

Elinkeinotulon verotus – Menetyksen vähennyskelpoisuus – Saamisen lopulliseksi todettu arvonaleneminen – Yrityssaneeraus

A Oy oli vuonna 2017 sijoittanut varojaan B Oy:n velkakirjaohjelmaan. B Oy oli taloudellisten vaikeuksiensa vuoksi hakeutunut yrityksen saneerauksesta annetun lain mukaiseen saneerausmenettelyyn, joka oli alkanut maaliskuussa vuonna 2020. Käräjäoikeus oli lokakuussa vuonna 2020 vahvistanut B Oy:n saneerausohjelman, jossa A Oy:n saatavaa oli leikattu 30 prosenttia.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että kun A Oy:n velkasaatavan pääomaa oli leikattu saneerausohjelmassa, tästä aiheutuvaa menetystä oli pidettävä elinkeinotulon verotamisesta annetun lain 17 §:n 2 kohdassa tarkoitettuna lopulliseksi todettuna arvonalenemisenä. Menetyksen vähennyskelpoisuus A Oy:n verovuoden 2020 verotuksessa.

Keskusverolautakunnan ennakkoratkaisu verovuodelle 2020

Laki elinkeinotulon verottamisesta 17 § 2 kohta

KKO:N VALITUSLUVAT

VL:2022-53

Kirjanpitorikos – Törkeä kirjanpitorikos – Velallisen epärehellisyys – Törkeä velallisen epärehellisyys – Toiminimi – Elinkeinonharjoittaja – Rikosoikeudellinen vastuu – Laillisuusperiaate – Rikosoikeudellinen laillisuusperiaate

Diaarinumero: R2022/61

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Turun hovioikeus 16.11.2021 R19/1889

Hovioikeus katsoi, että A, joka ei ollut toiminimen haltija, oli toimini-

men toiminnassa tosiasiallinen päättösvallan käyttäjä ja kirjanpitovelvollinen ja että toiminta oli ollut rikoslain 5 luvun 8 §:n 2 momentin mukaisesti oikeushenkilön toimintaan rinnastettavalla tavalla järjestäytynyttä. A:ta voitiin pitää saman säännöksen nojalla myös rikoslain 39 luvun 1 §:ssä ja 1 a §:ssä tarkoitettuna velallisena. Hovioikeus tuomitsi A:n törkeästä kirjanpitorikoksesta ja törkeästä velallisen epärehellisyydestä.

Kysymys A:n rikosoikeudellisesta vastuusta.

VL:2022-63

Välimiesmenettely – Välimies

Diaarinumero: S2022/186

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Turun hovioikeus 1.2.2022 S21/334

Kysymys siitä, sovelletaanko välimiesmenettelystä annetun lain 17 §:n 3 momentissa säädettyä muutoksenhakukieltoa päätökseen, jolla välimiehen määräämistä koskeva hakemus on hylätty.

VL:2022-77

Oikeudenkäyntimenettely – Todistelu – Asianomistajan kuuleminen – Erityisen suojelun tarve

Diaarinumero: R2022/445

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Helsingin hovioikeus 24.5.2022 ja 25.5.2022 R21/34

Käräjäoikeuden pääkäsittelyssä oli esitetty todisteena videotallenne alle 15-vuotiaan asianomistajan kuulemisesta esitutkinnassa asiassa, joka koski muun muassa lähisuhteessa tapahtuneeksi väitettyjä pahoinpitelyitä. Asiaa hovioikeudessa käsiteltäessä asianomistaja oli täyttänyt 15 vuotta ja vastaaja vaati, että asianomistajaa kuullaan todistelutarkoituksessa pääkäsittelyssä. Asianomistaja vastusti kuulemistä.

Kysymys siitä, oliko hovioikeuden tullut asianomistajan kuulemisesta päättäessään arvioida, oliko asianomistaja oikeudenkäymiskäärän 17 luvun 24 §:n 3 momentin 2 kohdassa tarkoitettulla tavalla erityisen suojelun tarpeessa.

**Toimitus: Eevi Haaja
Alma Talent
shop.almatalent.fi
pro.almatalent.fi/#suomenlaki**